

Externt dnr: S2023/02794

Datum: 2024-02-19

Regeringskansliet
Socialdepartementet
Fredsgatan 8,
111 52 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
s.sof@regeringskansliet.se

Yttrande angående slutbetänkandet Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen (SOU 2023:40)

Externt diarienummer: S2023/02794

Externt dnr: S2023/02794

Datum: 2024-02-19

Diskrimineringsbyrån Humanitas tillstyrker de presenterade förslagen i slutbetänkandet. Utifrån de aspekter Diskrimineringsbyrån Humanitas har att beakta, har Diskrimineringsbyrån följande synpunkter att tillföra utredningen.

Förslag om att etablera barnrättsbyråer inom civilsamhällesorganisationer

Utredningen föreslår att det ska upprättas barnrättsbyråer inom civilsamhällesorganisationer som bedriver en oberoende verksamhet med oberoende barnombud. Vidare framgår att syftet med dessa barnrättsbyråer ska ge stöd till barn med omfattande behov av stöd som av olika skäl saknas från såväl vuxna som redan existerande aktörer som skyddar och tillgodoser barns rättigheter. Barnrättsbyråerna ska, som framgår av utredningen, agera som en stödfunktion och inte ha befogenhet att företräda eller annars agera rättsligt ombud. Att inrätta en ny stödfunktion utan en rättslig befogenhet medför enligt Diskrimineringsbyrån Humanitas en risk för komplikationer vid eventuella rättsliga processer, i vilken ytterligare en part är involverad. Vidare saknar utredningen en analys om hur en barnrättsbyrå ska uppnå önskad effekt i frågor som berör exempelvis vårdnadstvister och migrationsärenden samt hur en sådan barnrättsbyrå ska förbygga – och inte förvärra – redan existerande konflikter. Utredningen saknar även en analys och förslag på hur redan existerande aktörer inom civilsamhället som har befogenheter att agera som rättsliga ombud, liksom antidiskrimineringsbyråerna i Sverige eller Asylrättscentrum, ska agera vid en eventuell rättslig process.

Enligt utredningen föreslås att barnrättsbyråerna och barnombuden ska bestå av redan etablerade arbetsgrupper som besitter yrkeskompetens inom en rad olika områden. I förslaget nämns att en arbetsgrupp kan bestå av exempelvis socionomer, samhällsvetare

Externt dnr: S2023/02794

Datum: 2024-02-19

och jurister. Redan existerande arbetsgrupper som består av olika yrkeskompetenser förefaller inte sannolik utanför storstadsområden, om än i storstadsområden. Därutöver saknas det i förevarande utredning en konsekvensanalys av hur samspelet mellan barnrättsbyråerna och barnombuden ska agera och samspela vis-à-vis andra aktörer inom civilsamhället och socialtjänsten.

Diskrimineringsbyrån Humanitas ställer sig slutligen positiv till inrättande av barnrättsbyråer med oberoende barnombud men efterfrågar sammanfattningsvis en tydlig konsekvensanalys av tillvägagångssättet och dess funktion.

Förslag om att Sverige bör ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande

Diskrimineringsbyrån Humanitas stödjer utredningens förslag om att Sverige ska ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett separat klagomålsförfarande samt förslaget om att barnrättskommittén i Genève blir behörig att ta emot och utreda mellanstatliga klagomål i enlighet med tilläggsprotokollet.

Av utredningen framgår en uppskattning om att det kommer framställas fler än 20 klagomålsförfaranden mot Sverige per år, åtminstone under de första åren efter inrättandet av barnrättsbyråer och oberoende barnombud, och att det framför allt kommer beröra migrationsärenden. I denna del saknas en analys av huruvida antalet klagomålsförfaranden hade påverkats om dessa barnrättsbyråer hade haft befogenhet att företräda barn eller annars agera i egenskap av rättsligt ombud. Det förefaller inte orimligt, att antalet klagomålsförfaranden skulle vara högre om även barnombuden hade haft en befogenhet att agera ombud i sådana förfaranden.

Externt dnr: S2023/02794

Datum: 2024-02-19

Diskrimineringsbyrån Humanitas delar inte utredningens bedömning i del, att klagomålsförfaranden mot Sverige enligt fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till största del kommer handla om migrationsärenden. Utredningen konstaterar i denna del att det framför allt är migrationsärenden som kommit att prövas av barnrättskommittén. Slutsatsen stämmer förvisso, men det beror på att det till stor del varit asyl- och migrationsrättsorganisationer som väckt klagomål inför barnrättskommittén. Det hindrar inte för den sakens skull att andra ärenden blir föremål för klagomål under kommittén, exempelvis omplacering av barn eller ärenden som på ett eller annat sätt resulterar i rättighetskränkningar för barn i skola.

Diskrimineringsbyrån Humanitas möter barn och unga i skola som utsätts för diskriminering och kränkande särbehandling. Vår erfarenhet är att barn i många fall inte fångas upp av den nuvarande lagstiftning – skollagen och diskrimineringslagen – eller av tillhörande tillsynsmyndigheter. Regeringens utredning från 2020 om effektivare tillsyn över diskrimineringslagen (SOU 2020:79) nämns i den nuvarande utredningen men en analys av den nuvarande diskrimineringslagstiftningen i samspel med det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet lämnas utan hänseende. I SOU 2020:79 nämns, att utredningen ska analysera huruvida bestämmelserna i diskrimineringslagen gällande det skollagsreglerade området i sin helhet kan flyttas från Diskrimineringsombudsmannen till Statens skolinspektion. Utredningens konstateranden i denna del hade med fördel kunnat inkorporerats i den aktuella utredningen för att ge en mer nyanserad bild över andra möjliga klagomålsärenden.

Externt dnr: S2023/02794

Datum: 2024-02-19

Vidare vill Diskrimineringsbyrån Humanitas lyfta behovet av barnens rätt till delaktighet. Vi möter barn med funktionsnedsättningar vars röst hamnar i skymundan i skolrelaterade ärenden. Ytterligare utmaningar kan uppkomma med barn som har bristande språkkunskaper, eller även en kombination av funktionsnedsättning och bristande språkkunskaper för att kunna komma till tals på ett för barnet önskvärt sätt. Utredningen saknar således en intersektionell analys av vilka utmaningar som kan uppkomma, och därmed vilka ärenden som kan komma att väckas inför barnrättskommittén.

Diskrimineringsbyrån Humanitas är en av Sveriges 18 lokala antidiskrimineringsbyråer. Vi är en partipolitisk och religiöst obunden ideell förening vars syfte är att arbeta mot alla former av diskriminering och arbeta främjande för jämlikhet. Diskrimineringsbyrån Humanitas grundades 2005 och har verksamhet i Södermanland och Västmanland.

I förberedelsen av detta yttrande har verksamhetsledare Amélie Poletti Lundström och juristen Aws Al-Kohaili deltagit.

Amélie Poletti Lundström

Verksamhetsansvarig, Diskrimineringsbyrån Humanitas